

KOLOZSVÁRI SZÍNHÁZI KÖZLÖNY.

Kolozsvártt, mart. 28. 1860.

NAPILAP.

113-ik szám.

Előfizetési ár:
(Február 16-tól, a szinidény végéig.)
Helyben házhoz hordva 1 frt. 30 kr.
Vidékre postán küldve 1 „ 50 „ osztr. ért.

Mindenemü hirdetések elfogadtatnak: kétszer
hasábozott sorért 5 ujkr., ismétléseknél 3
ujkr.
Kincstári díj minden hirdetéstől 30 ujkr.

Felszólítás a Kolozsvártt létező erdélyi nemzeti színház jövőjének biztosítása ügyében.

Közmivveltség közintézetek nélkül, erős és boldog Á-
lamiét közfelvilágosodás nélkül nem lehet. Ezek, mint lé-
lek a testre — és viszont — oly kölcsönösen hatnak egy-
másra. A színházak pedig a közmivveltség terjedésének
legsikeresebb eszközei; de céljuknak csak úgy felelnek
meg, ha létök szilárd alapokon nyugszik, melyek nem e-
gyebek, mint az érdekelt nemzet azok iránti erős és mély
rokonszenve, s e mellett elegendő tőke-alap. A színházak
ez üdvös hatásának élénk érzete kezdeményeztette eleink-
kel félszázaddal ezelőtt Kolozsvártt szini előadások rende-
zését s később állandó színház építését. E felfogás és meg-
győződés eredménye volt az, hogy ez ügy honfitársaink
keblében a szükség- és körülményekhez képest mindig
rokonszenvre és pártolásra talált. A színházi országos
bizottság, melyre ez ügynek vezetése 1795 óta bízva
van, ha valami jót e tekintetben tenni akart, mindig
bizton számíthatott a felvilágosultabb közönség nemes
szívü gyámolítására. Nem rég mult el azon idő, midőn
a hosszas használás miatt elpusztult könyv- és ruhatár
gyarapítására, ugy a már régóta igényelt öltöző-, próba-,
festő- és tanuló-szobák, szertár és más melléképületek
előállítására tetemesb pénzerőt kellett egybegyűjteni; a
hazafiak és honleányok, felsőbb engedély folytán, fel-
szólítván, tíz éves részvények alapján a kellő költsé-
get a bizottság rendelkezése alá bocsátották. E tíz évnek
már első fele előtt, könyv- és ruhatárunk tetemesen
gyarapult, az érintett melléképületek létesültek, a színház
fentartására, tűz elleni biztosítására s belső kényelmekre
is némi összegecske fordítatott, e fölött a halaszthat-
lanul szükségesek építkezések bevégzése után a működő
társulatoknak is adatott egy pár ezer pforint éviségé-
lyezés. Most már az idő és közvélemény új szükségeket
hozott előtérre, új igények kielégítését követeli; melyek
halaszthatlaná tették azt, hogy ezen polgárosító hatásu

s nemzeti fenmaradásunkkal szoros kapcsolatban álló
közintézet jövője ne csak öt vagy tíz évig tartó hazafiu
áldozatra, hanem — a mennyire emberileg így szólhatni
— örök állandóságot biztosító alapokra fektessék; mi-
ket ne ingasson meg a részvény-évek kitélése, ne az
ide hátrább netalán beállható közöny, ne még kilátásban
levő vagyoni elgyengülésünk is. Ez pedig egyedül a
ezállal mérték-arányban levő tőkének készpénzben, ér-
tékpapirookban vagy kötelezvényekben összetevése által
elérhető. S tán nem csodóunk, azt állítván, hogy erre
a legalkalmasabb idő éppen a jelenvaló, midőn a folya-
matban levő urbér-kárpótlási papirokból mindenki ál-
dozhat valamit. Másfelől a közvélemény is sokszorosan
és elég hangosan nyilatkozott és követeli folyvást, hogy
a színházi országos bizottság ez intézet szellemi irányára
az eddiginél nagyobb befolyást gyakoroljon, az előadá-
sokat legalább az év bizonyos részére állandósítsa, s a
színházat azon magasb célok és rendeltetés felé, mely-
re az már eredetileg alkotva volt, egy lépéssel megint
közelebb vigye.

A bizottság az idő intő, a közvélemény sürgető, a
körülmények és viszonyok tanácsadó szavát hallja, kö-
telezettségét s a sürgelők tiszteletre méltó indokait is-
meri, az utolsókat osztja, s állásából folyó kötelességé-
nek ismeri megtenni mindazt, a mit a fenforgó célok
és érdekek fontossága parancsolólag igényel; de erre
csak azon esetben lehet képes, ha a közönség által
hathatósan gyámolittatik. És éppen ennek buzgó kérése
tárgya e felszólításnak. Honfiui szives bizalommal kér-
jük t. i. mindazokat, kiknek a nemesb értelembeni pol-
gárosodás és nemzeti nyelvünk mivvelődésének ügye
lélkökn tekszik: legyenek szivesek e hazai közintéze-
tet egyfelől erejük és buzgóságuk, másfelől a fenforgó
célhoz mért áldozataikkal segitni, s önkeblöknek ne-
mesebb ösztönét követve, tegyenek e célra a mit ten-
ni képesek; a bizottság a begyülvendő összegekre várt
mint annak az adakozók célja szerint használatára.

annak idejében a közönséget számadásilag értesíteni kötelességének tartandja.

Kelt Kolozsvártt, február 28-kán, 1860.

Az erdélyi orsz. nemz. színházbizottság nevében:
Gróf Mikó Imre, m. k. elnök.
Groisz Ferdinánd, m. k. jegyző.

Pár szó az erdélyi színészet multjából.

(Folytatás.)

Az építkezés 1805—6-ban foly, s a doctor Pataki-féle háznál folynak az előadások is. A társaság a Magyarhonban megbukott színészet tagjaival annyira szaporodik, hogy 1805-ben belőle egy csapat kiszakad, s Maros-Vásárhelyre megy.

Erre Wesselényinek egy gondolata támadt: a Magyarhonban kialudt színészet újbóli felélesztése. S ezt csakhamar sietett teljesedésbe venni. Az itteni társulat könyv és ruhatárát utánmásoltatá, a társaságot kétfelé osztva egyik részt Ernyi Mihály igazgatása alatt Magyarhonba küldé, s az mostmár nemcsak Debreczenben, Szegeden, hanem 1807-ben Pesten a német színházban is eredménnyel léphettett fel.

Ez alatt a honmaradt társaság b. Wesselényi pártfogása alatt archadiai napokat élt, melynek azonban b. Wesselényi 1809-ben lett halála véget vetett.

A bajok tornyosulni kezdtek színészetünk egén. B. Wesselényi nincs többé, a sok érdemű Kócsi az igazgatóságról lelépik, helyét a nálánál gyengébb Vandza Mihály foglalja el. A színház építése megszakad. A társulat b. Wesselényinétől nyert lóiskolában tartja előadásait. S hogy a végcsapás is megjöjjön, gr. Rhédei László boszúból, a mért termiért a kivánt díjt Vandza nem adta meg, német színészeket hozat, kik 10 évig maradnak itt, minek folytán a gyengébb magyar társaság csak pang.

Azonban színészetünk napja derülni kezd. Az 1811-i országgyűlésen, febr. 27-kén, haladók színészetünk ügyében tárgyalás foly, s hogy a félben levő színház tovább épüljön, 100,000 ftot szavaznak meg, s azt a nemesség-re róják.

Azonban ez összeget a bekövetkezett devaluatio s egyéb körülmények annyira leolvaszták, hogy végre is alig gyűlt be 16,000; s hogy ez összeget neveljék, a páholyok örökjogát kezdék árulni...sikeresen. Itt a családi páholyok keletkezése.

1812-ben az építést országos biztos Nagy László ismét megkezdeté. 13-ban már a fedél is fenn van s a homlokzaton már olvasható: Az erdélyi nemzeti magyar Játékszin. 1813.

(Vége köv.)

Hogy fogták hajdonában az ellenséget?

Történelmi humoreszk Papp Miklóstól.

(Folytatás.)

A Kizlár aga öcsöse intett a kezével, hogy induljon már el.

Benedek óvatosan haladt előre a nyaktörő uton, — midőn fölért szét tekintett emberein, hogy lássa résen állnak-é?

Minden rendben volt.

A vén cseh börtönőr ott termett azonnal mellette, alig három lépésnyire hason fektve volt egy másik szolga, utánna ismét egy harmadik, s így tovább a bástya szögletéig. A várkapunál állott az egész őrség Pribék Imre vezérlete alatt. Az első jelre azonnal ki fognak rohanni a törökségre.

Benedek három tapsal jelt adott Besirnek, hogy jöhet már.

És a gondatlan fiatal Besir, olyan vigan, olyan jó kedvvel indult el azon a kötél-létrán...

Midőn már félig feljutott, egy pillanatra megállott, s visszanezett diadalmas mosollyal társaira.

Oda fent pedig a vén cseh és Benedek várták már, lesték mozdulatait, mint a hiuz, mely prédájára les.

Alig érte végét a látrának, két izmos kar ragadá meg s a következő pillanatban már be volt tömve a szája, hátra voltak kötve a kezei...

Oda alant pedig egy elfojtott örömkriáltást lehetett hallani, hogy az egyik társuk már feljutott.

Besir után sorba mentek a többiek is, a legválogatottabb emberei a budai basának...

Mind a tizenkettőt megkötözték, mindeniknek betömték a száját. Csak ketten voltak még oda alant a létra alsó végénél, a Kizlár aga öcsöse, meg a vén mord tekintetű spáhi.

„Te Ali, nekem úgy tetszik, hogy azok oda fent nem jóba törik a fejüket,” szolt a véo spáhi.

„Hát honnét gondolod?”

„Nem vetted-e észre, hogy valahányan felmentek, az utolsó lépcsőnél egyszerre csak eltűntek, a nélkül, hogy mutatná valamelyik magát.”

„Mondasz valamit,” szolt gondolkodó arccal Ali, mialatt óriás izmos kezei ökölre húzódtak össze.

„Már ha a többiek fel is tudták magokat olyan hirtelenséggel vetni a várfokra, de Kisirről még sem tudom mit gondoljak, mert neki olyan hitvány rossz lábai vannak, hogy azokról bizony nem is érdemes, hogy beszéljen az ember, nem hogy még azt is elhigye, hogy azokkal ugrálni is tud.

„Megtudom én rögtön hányadán vagyunk, add csak ide a törödet, meg azt a hosszú kését, hadd menyjek fel én is. (Folyt. köv.)

Látogatás Velenczében.

Houssaye Arsine után.
(Folytatás.)

Tánczosom megfogott s a lovag karjaiba emelt, ki engem szívéhez szorított s megsarkantyuzá lovát. Ah! mily rendetlen tánczolás! Jobban félttem a leeséstől, mint a mennyire féltetem erőnyemet. Összehuztam magamat lovagom mellé; a mint az őz meghuzódik viharban a bokor alatt.

„Ekkor voltam életemben legelőször lovon; hullám tetején képzeltem magamat dagály idejében. Minden perczen a tengerbe félttem merülni. Mondhatom önöknek: ez egy valóságos tündérrege.

„Beállott az est, éj borult reánk, hallám a vigadók örömdalait a ló tombolása közt s a hullámok zajongását. Leszálltam a lóról s egy gondolába léptem, mely egészen bársonnyal és selyemmel volt bevonva. Ah! mily gyönyörűt volt ez!... Önök nem esznek többet, uraim?“

Valóban, egészen elmerültünk a regény hallásába, melyet nekünk velencei szókiejtéssel

mondott el, oly magasztos képletekben, mintha épen Byron maga beszélt volna.

Imigy folytatá:

„Kiszálltunk a Mocenigo palota előtt. Reszkettem, mint a lomb, s mégis oly boldog valék. A lakosok akkora szemeket meresztettek, mint a palazzo ducale ívboltozatai; nem mertem köztük elhaladni; hanem ő, ki akkor még szeretett, karjai közt tartá, s szobájába vezetett.

„Mintán az ajtót becsukta, egy nagy cachemir kendőt ada nékem s kényszerite, hogy vessem ki öltözetem az ablakon; vacsorára várt s nem akarta, hogy szegényes öltözetemben jelenjek meg.

„Nagy szorultságban valék. Volt egy rongyos manulom, melyet lábaimhoz ejték. Feloldám derekamon az övet s elbujtam a függönyök megé. Elhatároztam, hogy többet nem teszek; de ő nyugtalanzkodni látszék, s én leeresztém a még rajtam lévő rongyokat a talajra. „Siessen, mondá, mert várom vacsorára.“ Soha sem végeztem volna el munkámat, ha ő nem segít egy keveset Csak rajta, uraim! még néhány osztrigát.

(Folytatása köv.)

T Á R S A Z A

Bel és külföldi vegyes hírek.

□ Paulinak nem az előre tervezett „Hugenották,“ hanem közönségünknek egyik régibb kedvencz dalmtívét „Ernánit“ fogják holnap adni jutalomjátékául.

□ A bukaresti vállalat érvényesítésére, és biztosítására skertült a helybeli színigazgatóságnak Lonovics-Hollósi Korneliát, a pesti nemzeti színház csalogányát megnyerni, kit a bukarestiek hajdan művészi pályája küszöbén midőn t. i. H. Kornelia, olaszthoni művészi kiképztetése után Bukarestben lépett föl először, a legnagyobb lelkesedéssel fogadtak, s azóta előtűnik annyira felejthetlenné vált, hogy Gyika, Bibesco, Floresco s több főurak több évek során ismételve hívták meg vendégszereplésre, vagy hangversenyzésre. Havinak sikerült végre e szerencsés intézkedés által a bukarestiek elégyának is eleget tehetni. A Doppler testvérek is június és július hónapokra Bukarestbe mennek, az „Éjszakacsillaga“ tehát magyar nyelven ott is teljes fényben fog ragyogni.

□ Szilágyi Dániel Konstantinápolyban 70 aranyat gyűjtött az akademiapalotára.

□ Reményi a pesti zenedejávára 200 ftos alapítványt tett; mire elhatározott, hogy az ajándékozó aranykeresztés arczképe a zenedei nagy teremben az alapító művészek sorába fog helyzetetni.

□ Roger Brüsszelbe vendégszerepelt, e folyó hó 10-én Luciában lépett fel először.

Színházi krónika.

□ Hétfőn mártius 26. 1860. A Doppler testvérek fuvola-hangversenye. Mint előre sejtők a színház egészen megtelt s a derék művészpárt közönségünk taps s éljenzésekkel fogadta. Az első szakaszt a zenekar Veixler nyitányával kezdé meg. Vaixler — ki ha jól tudjuk a híres Moliqne B. tanítványa — e nyitányával már első előadása alkalmával is közfigyelmet ébreszte, s ez estve még nagyobb tetszésben részesült. Ezt követte a „Pásztorhangok“ két fuvolára szerzék és előadták a Doppler testvérek. A két művész gyönyörű játékok főerejét mint látszék nem cifra külsőségekben, az hanem egyszerű, s kedélyes előadásba helyezék. A két Dopplerénél tisztább, nemesobb, de legkivált szívhez szólóbb hangokat a fuvolán kicsalni alig lehet. Valójában sokszor nem tudtuk mit bámuljunk inkább, művészi játékukat-e vagy a két fuvola folytonos öszhangját? A pásztorhangok oly szépen egybeolvadtak, mintha csak egy hatalmas fuvolát hallottunk volna. Follinus ur énekelt utánok magyar népdalokat. Közkívánatra ismételnie kellett. Paulay Petőfi S. „Erdélyben“ című gyönyörű költeményét szavalta el, még pedig oly szépen, hogy minden szava e költeménynek eljutott a szívünk gyökéréig. Az első szakasz záradékául ismét a Dopplerek fuvoláztak. A második szakaszban Pauli R. szépen énekelt el a „Maradj nálam“ című romancét, melyért közönségünk többszöri kihívásokkal jutalmazá meg. Ezt követte Aranyvári E. és Montella ur komoly kettős tánca, és záradékul a Doppler párjátzott „magyar népdalok“ at, még pedig oly szépen, annyi érzéssel, annyi biztossággal, hogy közönségünk általános kívánatára ismételnie kellett.

Felelős a szerkesztésért és kiadó HAVI MEHÁLY.

Legujabb színmű.

Paulay Ede rendezői jutalomjátéka.

Bérlet

szület.

NEMZETI

SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedéllyel.

Kolozsvártt, ma, szerdán, martius 28-kán, 1860.

A fennálló országos színi választmány pártfogása és HAVI MIHALY igazgatása alatti
dalszintársaság által

Paulay Ede, rendező javára

e színpadon először adatik:

EGY TEKÖZLŐ APA.

Legujabb színmű 5 felvonásban. Ifju Dumas Sándor után francziából fordította Feleki Miklós.

S z e m é l y z e t:

Rivonnière Fernand, gróf	Gyulai.	Biztos	Palatkai.
Rivonnière André vicomte fia	*Paulay.	Két inas }	Szűcs.
De Tournas	Simonyi.	Borde Albertine	Szilasi.
De Ligneray	Tar.	Chavry asszony	*Polákovicsné.
De Prailles	Gerecs.	Helén, unokahúga	Sch. Minka.
De Naton	Felix.	Godefroy asszony	Follinusné.
József, cseléd	Barta.	Victorine	Bodorfiné.
Kocsis	Tótfalusi.		Szabó Eszter.

Történeti idő: jelenkor. Hely: Páris, Dieppe, és Fontainebleau.

A t. cz. közönség kegyéért esd

a jutalmazandó.

Polákovicsné Julia, és Paulay Ede, kik e színi idényben ma utoljára lépnek fel, a mélyen tisztelt közönség szives emlékébe ajánlják magukat.

Kéretnek a t. cz. uraságok déli 12 óráig helyeik iránt rendelkezni.

A jelen színmű, mely a birodalomban ma itt legelőször, valamint magyarul is a két hazában e színpadon adatik először, az ifj. Dumas Sándornak legujabb remeke, melyről a párisi lapok kifogyhatlanul a legnagyobb lelkesedéssel emlékeznek. A dramai színművészet e rendkívüli termékét a helybeli közönséggel sietvén megismertetni, arra a t. cz. közönség szives pártfogását kéri
a színigazgatóság.

Holnap Csütörtökön lesz **Szerdahelyi Nelli** jutalomjátéka.

Helyek ára: Felső páholy 2 ft. 10 kr. Közép páholy 3 ft. 15 kr. Alsó páholy 2 ft. 63 kr.
Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altiszti jegy 21 kr. Karzat 18 kr. osztr. ért.

Kezdeté 7 órakor, vége 9 után.

A rom. kath. lyceum betűivel.